

ai. Ennek a hét-
a berletkötéseket,
megkezdődnek a
ig terjedő dóre
k, hogy a hely-
elvégezze. E hó
pénztár, hogy a
adásokra árusít-
mények okozzák,
ezni a berletköté-
gy reménységgel
a közönség hi-
tében nyilvánul
mas számú berle-
t a minő a jövő
ar, sieszen a tit-
l. e. 9-től 1-ig és
gyezéseket a szin-
a saját kényvel-
aki bérel, mert
szokott helyre s
bbak, mint a je-
hát jelentékeny

Lepage

a-
da

zép
ny

Pop 10

an levő

an

n lép-
ndki-
reit

Spéranza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
Pop (Brassai-utca) 10.
Telefon:
szerk. és kiadóhivatal
9-77
48. N. Sz. — — — 2-28
Egyen szám ár pályá-
sáron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

ELOFIZETESI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyen szám — — 3—

1927 augusztus 20 Szombat

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 188 szám

5687 Ab 22

Rothermere és a szlovák zsidók

Ugy látszott már, hogy a Rothermere-akció által felkavart hullámok elérték kulminációs pontjukat s a mozgalom a nagy nyilvánosság tribünjéről átkerül a diplomácia gondosan elzárta ajtó mögé. Az összes illetékesek és illetékelének elmondták a véleményüket ebben a kérdésben, kiki a maga pártállása és meggyőződése szerint s már-már azt lehetett hinni, hogy az ügy lekerül — legalább egyelőre — a napi szenzációk műsoráról. Ma azonban egy újabb nyilatkozatról kapunk hírt, amely megérdemli, hogy kedvéért ismét behatóbban foglalkozzunk ezzel a kérdéssel. Pozsonyból jelentik, hogy a szlovák zsidók szövetsége dr. Róth Hugó előnközte alatt a napokban gyűlést tartott Pozsonyban, amely főként Rothermere lord akciójával foglalkozott. A gyűlésen elhatározták, hogy nyilatkozatot küldenek Rothermere lordhoz, amelyben a szlovák nemzetiségű zsidók nevében tiltakoznak a lord akciója ellen, mint amely sérti a szlovák nemzet érdekeit.

Ebben a nyilatkozatban nem az a fontos és érdekes, hogy a szlovák zsidók miként vélekednek Rothermere lord akciójáról, mert vég-eredményben ennél a világpolitikai jelentőségű kérdésnél igazán nem sokat nyom a latba, hogy a szlovák zsidók helyesnek tartják-e azt, vagy sem. Érdekes azonban, hogy kik teszik a nyilatkozatot és milyen formában, teszik azt. Mi eddig nem is tudtuk, hogy szlovák nemzetiségű zsidók is léteznek és hogy ezek már szövetségbe tömörültek. Tíz évvel ezelőtt még egyetlen szlovák nemzetiségű zsidó sem élt a földön s annál nagyobb a csodálkozásunk, hogy ilyen rövid idő alatt annyira megszaporodott a számuk, hogy már szövetségbe is tömörülnek. Sőt véleményüket hallatják fontos, világpolitikai jelentőségű kérdésekben. Ilyen csodákat valóban csak az asszimiláció művelhet, még pedig a száználmas, emberi méltóságot nem ismerő asszimiláció.

A szlovák zsidók nyilatkozata bennünket csupán azért érdekel, mert az asszimiláció lélektanának páratlanul kirívó megnyilatkozása. A pozsonyi nyilatkozat tele van a legbántóbb ellentmondásokkal és egyszerűen minden sora önmagát dezavualja. A szlovák nemzetiségű zsidók nyilatkozatukban mindenekelőtt ismer-tesik a zsidóság helyzetét a háboru előtti Magyarországban, amikor is teljesen egygyéforrott-nak érezték magukat a magyar nemzettel. „Magyarországi hitsorsosaink — mondja a nyilatkozat — ezer éven át együtt éltek magyar környezetünkkel, hiszen be van bizonyítva és valószínűleg Ön előtt is ismeretes, hogy a zsidó kazárok törzse a maga negyvenezer emberével egyike volt azoknak a magyar törzseknek, amelyek a mai Magyarországra jöttek és hogy igen előkelő magyar családok, mint például a Zichyek, ebből a törzsből származnak“

A rövidlátó nyilatkozók tehát nem átalják még egy történelmi hazugság árán is hangoztatni, hogy néhány év előtt még fájlag is a magyar nemzethez tartozóknak érezték magukat. Néhány sorral lejjebb pedig a következőket írják: „Lordságod, mint a fenkölt angol nemzet fia, amely oly nemesen fogja pártját a hontalan zsidóknak, valószínűleg ismeri a sokat szenvedett szlovák nemzet sorsát is, amelyhez mi zsidók zsidók hozzátartozóknak valljuk magunkat és amelynek szabadsága és boldogsága ép úgy szívünkön fekszik, mint a szlovák nemzet többi fiainak.“ Ime tehát alig tíz esztendő alatt a fajmagyar zsidók fajszlovák zsidókká vedlettek át. Hogy miért? A nyilatkozat a Lumerusz klauzusszal és a magyar kormánykörök antiszemita magatartásával

igyekszik ezt megindokolni. A szlovák zsidók legújabb fajelmélete szerint tehát néhány kilen-gés és néhány ellenséges indulatu kormány-intézkedés elegendő ahhoz, hogy egy egész népcsoportnak megváltozzék a faja és nemzeti-sége. Az anthropologiai tudomány számára ez talán értékes felfedezés lehet, de a mi szo-munkban a szlovák nemzetiségű zsidóknak a politikai fórumon való jelentkezése nem egyéb az asszimiláció száználmas próbálkozásánál, amely csak mélyeséges megvetést válthat ki minden öntudatos zsidóból és nemzsidóból egyaránt.

Nem tartjuk helyesnek, hogy a zsidóság, mint olyan, beleavatkozzék más népek egymás közötti vitájába. A szlovákiai zsidóság a leg-hűségesebben teljesítheti hazafias és állam-polgári kötelességeit anélkül, hogy szlovák

nemzetiségének deklarálna magát és anélkül, hogy bíról tolná fel magát nehéz külpolitikai kérdésekben. Szerencsére, a szlovák nemzetiségű zsidók szövetsége nem jelenti egyben a Szlo-vákiában élő zsidók összességét. Sőt annak csak egészen elenyészően kicsiny töredékét foglalja magában. A szlovákiai zsidóság leg-nagyobb része politikailag a zsidó kisebbség-hez tartozónak vallja magát, aminek leg-jobb bizonyága, hogy a zsidó kisebbségi lista a legutóbbi választásokon közel százezer szavazatot kapott. A világháboru utáni ese-mények számos bizonyosságot szolgáltatott arra, hogy a zsidóság úgy szolgálhatja legjobban az egyes államok fejlődését és konszolidációját, ha mint különálló kisebbség, kellő öntudattal, de ugyanakkor kellő tartózkodással vesz részt a politikában. A szlovák nemzetiségű zsidók nyi-latkozata tehát több szempontból is intő és elgondolkodtató példa kell, hogy legyen min-den őszinte ember számára.

A legfőbb amerikai törvénytörés ma hozza nyilvánosságra döntését Sacco és Vanzetti kivégzési ügyében

(Boston, augusztus 19.) Az egész világ figyelmé ismét koncentráltan terelődik Sacco és Vanzetti sorsára. Tudvalevő, hogy Sacco és Vanzetti halálbüntetésének végrehajtását 22-ikére halasztották el, amely most már küszöbön is van. A közvélemény sürgető nyomása alatt a bostoni legfőbb állami törvénytörés hivatalosan közölte, hogy a két halálraítélt olasz munkás ügyében a döntést még ma nyilvánosságra fogja hozni. Az amerikai lapok valószínűnek tartják, hogy a halálraítélt ügyében újabb halasztás fog bekövetkezni, mert a védők a legfelsőbb amerikai szövetségi törvénytöréshez akarnak felebeznii.

A néppárt vezérkara továbbra is a nemzeti parasztpárttal való fuziót követeli

Ellenzéki vezetőket nevez ki a miniszterelnök a diplomáciai testületbe

Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. Az Uj Kelet tudósítójától) Bukaresti lapok arról adnak hírt, hogy Bratianu Jonel miniszterelnök a nemzeti parasztpárt „megszelidítésén“ fáradozik és ezt kapcsolatba hozza azokkal a jelentős változásokkal, amelyek közelebbről Románia diplomáciai testületében és a prefektusi karban végbemennek.

Helyei csinálnak a nemzeti parasztpárti képviselőknak

Az „Adeverul“ eképen tudni véli, hogy a miniszterelnök felszólított több liberális képviselőt és szenátort: mondjanak le mandátumaikról és vállalják el az üre-sedésbe kerülő prefektusi méltóságokat. Bratianu eképen akarja növelni a nemzeti parasztpárt esélyeit a pótválasztásokon. A másik, ennél sokkal fontosabb verzió a diplomáciai testületben eszközözendő változtatások körül forog. Az ország három legfontosabb és legkényesebb meg-hatalmazott miniszteri méltóság: a londoni, párisi és római követségek üresedésben vannak. Politikai körökben Londonba Argetoianu földmívelésügyi minisztert, Párisba Florescu volt igazságügy-minisztert és Rómába Petrescu Comnen svájci mi-nisztert emlegették.

Ellenzéki diplomátát nevez ki a kormány

Az „Adeverul“ szerint azonban a miniszterelnöknek egyik jelölt sem felel meg és Bratianu Jo-nel egészen másodalu terveivel foglalkozik. A mi-niszterelnök a lap szerint úgy döntött volna, hogy valamelyik nagyköveti méltóságra a nemzeti parasztpárt soraiból fog kiválasztani megfelelő embert, aki kellő felkészültséggel és felelősségérzettel rendel-kezik a fontos misszió betöltésére. Hivatkoznak Citta Davilla nemzeti parasztpárti vezető esetére, akit a Stürbey-kormány ideje alatt a liberálisok hozzájáru-lásával neveztek ki Románia varsói miniszterének.

Hogy azután ez a kombináció csupán a nemzeti parasztpárt megszeliidítését célozza-e, vagy pedig egy szélesebbkörű akció első akkordja — az csak utólag fog majd kiderülni.

Nem sikerült a Garoflid-manöver

A „Cuvantul“ szerint a Garoflid kinevezésével beindított liberális manöver meghiúsultnak tekint-hető. Az avereskánus vezérkar, Manolescu volt pénzügyminiszterhelyettes az élen továbbra is a nemzeti parasztpárttal való együttműködés és fuzió mellett van, mert a nemzeti parasztpárt demokra-tikus programját tartják az ország kormányzására legmegfelelőbbnek. Garoflid személyes hívei külön csoportosulnak, míg ma már csak kis töredéke ma-radt a pártban annak a kényelmes koncepciónak, amely a liberálisokkal való cimborálástól várja a jövőben is, hogy a néppárt kormányra kerüljön. A párthívek türelmetlenül várják haza Averescu tábor-nokot, hogy a helyzet végül is tisztázódjék.

— Hárommilliárd értékű arany meg-akadt a kurticsi állomáson. Aradról jelentik: Amint ismeretes, a Banca Naționala elhatározta, hogy hárommilliárd értékben aranypénzt veret. A bank készletében levő aranyat néhány nap-pal ezelőtt bevagionirozták, hogy Londonba szállítsák a pénzveredésbe. Az aranyat kéttengelyű teherkocsira rakták és ezért a lökösházai ma-gyar hatóságok a nemzetközi vasuti egyezmény alapján nem engedték a vagon továbbítását. Négy nap óta tartanak a tárgyalások a ható-ságok között a vagon kicserélésére vonatkozó-lag és négy nap óta vesztegel az óriási értékű vagon a kurticsi állomáson grancisárok őrizete alatt. Az arannyal telt ládákat valószínűleg személykocsira teszik át és azzal szállítják ki Angliába.

Grozavescuné százezerdollaros tantiémje

Temperamentum dolga, hogy az ember kétségbeesik, vagy pedig szkeptikus vállrándítással megy tovább bizonyos korszerű jelenségek mellett. Ami a korszerűséget illeti, talán nem kell szószentírti értelemben a mai korra gondolni, mert az emberi ostobaság, gonoszág és örület mindenkor korszerű volt s a jelek szerint mindig korszerű is marad. S ha a megváltozhatatlanság sötét szemszögéből nézzük a jelenségeket: csakis a szépség hangulata viselhető el, — a felháborodás mosolyra és gunyra készíttet.

Ezt a pársoros előjáró beszédet azzal a hírrel kapcsolatban volt jó előrebocsátani, hogy Grozavescuné, a férjgyilkos hisztérika emlékirataiért egy amerikai könyvkiadó cég 100 ezer dolláros tantiémet ajánlott fel s mi több: egy lipcsei német könyvkiadó perrel fenyegetőzik amiatt, hogy Grozavescuné már előbb neki közzétette le emlékiratait.

Grozavescuné tehát a fegyházi cella helyett az irodalmi nyilvánosság fényébe került, kézirataért úgy versengenek, mintha egy felfedezett Shakespeare-kézirat lenne, holott egészen bizonyos, hogy ennek az asszonynak sem irodalmi, sem emberi mondanivalói nincsenek s legfeljebb a patológia köréből adhatna egy-néhány újabb adatot az orvosi tudomány számára.

Látva Grozavescuné egyre növekvő népszerűségét, az embernek szinte megjön a kedve arra, hogy jómaga is valami szerelmi gyilkosság bűntényébe keveredjen, mert ez a kor, korszerűbben minden koroknál, az alacsonyabbrendűséget glorifikálja, a hisztéria felelőtlenségét teszi meg értékmérőnek s ugyanakkor hidegen és érzéketlenül megy el értékes emberi megnyilatkozások, szellemi kincsek hordozói mellett.

Pilóták, sofförök és férjgyilkos hisztérikák konjunkturájához érkezünk el, egy olyan értékdevalváció atmoszférájában élünk, amely az egyetemes morális és szellemi inflációban a jancsi-bankót aranyfedezet nélkül fogadja el fizetőeszközzül s már csakis a jancsi-bankók iránt tanusit érdeklődést.

Mert hiszen ugyanakkor, amikor egy csomó levitézlett generális csatavesztéseinek, emberpazarlásának és korlátoltságának alig hihető „hiteles” történetéért, kétes szellemi jelentőségű kurtizánok memoárjaiért és végül Grozavescuné emlékirataiért 100 ezer dolláros tantiémetek ajánlanak fel a különböző könyvkiadó cégek: világirodalmi, vagy egyszerűen csak irodalmi jelentőségű művek iránt megközelítőleg sem mutatkozik ilyen bőkezű érdeklődés és rajongás. Sőt ellenkezőleg, azt látjuk, hogy nagyon tehetséges s nagyon jelentős művészek, írók és tudósok, úgy a multban, mint a jelenben ifjúságukat, sőt néha férfi- és öregkorukat is keserű nélkülözések között kénytelenek eltölteni s ha ma már számosan vannak olyan írók is, akik tekintélyes honoráriumot kapnak műveikért, ezek sem részesülnek abban a kegyben, hogy egy-egy művükért 100 ezer dolláros tantiémetet vághassanak zsebre. Az irodalomtörténet is arra emlékeztet bennünket, hogy az igazi nagy emberek éhezve, fázva, nyomorogva írták meg örökértékű műveiket: Cervantes, minden idők legnagyobb és legkönnyesebb humoristája az adósok börtönében szenvedett, Shakespeare nyomorgó vándorszínészként fejezte be életét, Balzac gyilkos feketekává mellett virradva megírta éjszakákon keresztül műveit, Dosztojevszkij külföldre menekült hitelezői elől, Katona József, a „Bánk bán” szerzője ismeretlenül halt meg Kecskeméten, Madách Imrét ugyiszólván csak halála után fedezték fel és Panait Istratinak előbb öngyilkosnak kellett lennie, hogy nevé a világhír szárnyára vegye.

De hogy megmaradjunk a téma közelebbi vonatkozásainál, azt is illik megállapítani, hogy maga Grozavescu, a világhírű énekes sem részesült soha abban a kegyben, hogy 100 ezer dollár tantiémetet kapjon, nem egy, de száz felépítéséért. Ezzel szemben Grozavescunénak nem kellett semmi mást tennie, mint lelőnie az urát, a nagy énekest, akinek naivsága, baleksége és nagysága fényében bizonyonnyal jó volt sütkéreznie, hogy azután egyszerre nemcsak érdekessé, nemcsak híressé, hanem nevezetes memoáriróvá vedledjen át.

Kézimunka Sipos-nál

Cluj, Calea R. Ferdinand 8.

A kézimunkákkal végleg felhagyok! Előrajzolt, kezdet és kész kézimunkákat, kelim anyagokat stb. stb.

30 százalékkal olcsóbban

árusítok. Nordisch hárászt 7 leiert, berliner hárászt 9 leiert végleg kiárusítom. A többi kézimunka árát is ilyen olcsó árban árusítom **mig a készlet tart.**

Soha még kiadó és szerző olyan korszerűen és olyan méltóan nem talált egymásra, mint Grozavescuné és amerikai kiadója. És soha még memoár vagy irodalmi mű, a legnagyobbak írásműveit is beleszámítva, nem fejezte ki annyira százszázalékosan a kort, amelyben megszületett, mint ez a készülő Grozavescuné-féle memoár, amely minden belső és külső érték nélkül is egy darab dokumentum, egy csöpp a mai morális és szellemi zürzavar tengeréből, melyben benne sístereg az óceán minden alkotórésze, sója, mélysége és kavargó szemete.

Ha ez a kötet megjelenik, valóban jeladás lesz minden jelentéktelen, de kellő hisztériával rendelkező nőszemély részére, hogy rendszerint naiv művészeknek nyakába varrva magukat,

valami nyilvános botránnyal, vagy revolvergolyóval egyszerre érdekessé, jelentőssé, sőt irodalmivá emeljék unalmas, gonosz és fölöttebb korszerű lényüket.

Mindezek ellenére: nincs ok a felháborodásra. Grozavescuné csak a háboru utáni emberiség egyensúlyvesztettségének szimbóluma, egy darab a háboru utáni XX. század infernójának salakjából: a mozdiramák, óceánrepülő pilóták, sofför-géniuszok, bár-istennők, valuta-siberek, trónkövetelők, puccstábornokok, fascista diktátorok, fezőrök, fajvédő titánok egy jól kifejtett pendentje ő, aki nem tudja, hogy mit cselekszik, de akinek ép ezt a tudatlanságát lehet kitünően kamatoztatni a tudatlanság eme klasszikus századában. *Salamon László*

Tizennyolc év után hazajött Amerikából, hogy felkeresse elveszett gyermekét

Bándy Mihály kaláni vasmunkás érdekes életregénye

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tizennyolc évvel ezelőtt Bándy Mihály, a hunyadmegyei Kalánban működő vasuti műhely munkása, egy téli estén fáradtan, piszkosan tért haza a munkából. Sötét, barátságatlan odú volt a lakása. És Bándy 28 éves volt. Szüksége volt valakire, aki kitaszított-ságát megossza vele és egy-két gondtalanabb órát vigyen egyhangú, nehéz életébe. Megismerkedett Szentes Erzsébettel, aki egy munkás-étteremben volt alkalmazásban. Nem esküdtek örök hűséget egymásnak, de a „vadházasság” mégis eltartott addig, míg egy este Szentes Erzsébet lesütött szemmel Bándy Mihály elé állt és bevallotta neki, hogy gyermeke lesz. Az ember dühös káromkodást fojtott magába és ettől a pillanattól kezdve életük valóságos pokollá változott.

(Az aranyláz sodrában)

Talán a növekedő gond, vagy a meglepő fordulat, de még inkább a kivándorlás aranyláza volt az, amely Bándy Mihályt is magával sodorta. Titokban utlevelet szerzett magának, pénzt gyűjtött az utra és egy este hiába várta haza Szentes Erzsébet — az „urát”.

Bándy Mihály Amerikába ment. Szerencsése volt. Egymásután gyűltek a dollárok és multak az évek, de Bándy Mihályt, aki örökös lélekmardosásnak volt a rabja, elfogta a leküzdhetetlen honvágy. Szentes Erzsébetet megint szerette volna maga mellett látni, kíváncsi volt a gyermekére, akiről nem is tudta, hogy fiu-gyermek-e, vagy leány. Szép tervek születtek meg agyában: kiragadni a nyomorból azokat, akikhez egyedül fűzték szerető szálak. Szentes Erzsébetet hitestársul veszi, gyermekének pedig nevet ad és gazdaggá teszi.

A háboru azonban elvitte ezeket az ábrándokat abba a temetőbe, amelybe 10 millió ember anyai álma is belebukott véresen.

(Bándy Mihály visszajön)

Elvonult a tiz kataklizma esztendő. A vi-ra-

kozás és a vágy majd kimarták Bándy Mihály lelkét. Kalánba címzett leveleire nem kapott soha választ.

Bándy Mihály, akinek időközben szépen felgyarapodott a vagyona, megtette az előkészületeket az óceán áthajozására. És ezelőtt egy hónappal a kaláni vasgyár állomásán amerikai-szerűen öltözött, komolyarcu férfi szállt ki a petrosényi vicinálisból, Bándy Mihály.

Egykori lakásán ismeretlen arcok fogadták. Nem tudnak felvilágosítást nyújtani.

Régi bajtársait kereste fel. Még mindig ott dolgoztak az atelierben, még mindig ugyanannál a gépnél. Félszegen tegették a jólöltözött régi bajtársat, aki fuldokló zokogással hallgatta őket. A bajtársak ezt mesélték:

— Néhány hónappal azután, hogy elment, Szentes Erzsébetnek leánya született: Mária. De az új élet áldozatot követelt és a gyermek anyja elpusztult. A gyermeket a község egyik gazdjára örökbe fogadta, de ezelőtt őt esztendővel eltűnt... megszökött. Senki nem tudja hova és azóta mindenki elfelejtette, hiszen senkié sem volt.

(Városról-városra)

Bándy Mihály gyorsan határozott és amerikai találmányokkal elindult gyermekének felkutatására. Végigkutatta az összes erdélyi bejelentő hivatalok iratait. Háromheti sziszifuszi munka után Aradon rátalált gyermekének nyomára. Itt vezették át legelőször Szentes Mária nevét azután, hogy elkerült Kalánról. Aradon volt cseléd a kis Szentes Mária, de innen ismeretlen helyre távozott. Bándy Mihály, akinek buzgalma egy percig sem csökkent, végül is reátalált leányára Kisjenőn, ahol egy terménykereskedőnél kapott helyet.

A viszontlátás drámai volt. Bándy Mihály azonban praktikus ember. Megtalált leányával felment a hatóságokhoz, hogy nyelbesse a törvényesítést. És ha ez meglesz, a cselédsorból felszabadult Bándy Mária apjával együtt hajóra ül és elmegy Amerikába. *Z. E.*

SELECT-MOZGÓ

Várkonyi Mihály (a „Vlagahajós” főszereplője), Raymond Griffith és Leatrice Joy kiváló művészek

Férjcsere

szalon vigjátékba.

Monopol Filmceint

URANIA-MOZGÓ

Különleges műsor

Csempészek

Szenzációs kalanddráma, a főszerepben Lois Wilson, Raymond Mc. Kee

Monopol Dorian

Megal

A P

(Bucuresti-
kéthónapos elő
rehézségek lekí
ben megalakult
gos kényszer
megelőzően az
Bukarestbe jöv
tak, úgy, hogy
teljes egyetérté
Augusztus

Angusztus
veloni tanács
bizottsága tart
vegezték a szin
nár régebben
a pénzügyminis
A módosítás so
tak abban, hog
a szindikát

v
és ebből az ös
kot fizessenek
a hátralevő tét
tartoznak tetze
Belevették
alapszabályok

a szesznyg
sőbb mega

mely biztosíték
garanciájával fog

Az alapszab
tették a pénzüg
bizottsághoz, a
nyozás után ah
törték reggel a
ták vissza, hog
hagyassék.

A közgyűlés
meg Mavrocord
korelnök, akine
Léví egyhangul
gyarost választ
nyilobeszedébe
gekre, melyek
utjába álltak, f
feladatát, mel
javulását remé
szíóját és kérte
elnökét. A mag

Bragadiru b

és szeretné, ha
felkiáltással tö

A jelenlevő
mint aki a szin
többet fáradoz
történt. Tekint
tartózkodik, a
megválasztásáro

Stoianovici
arra, hogy a
kerületi raktár
tehát nem disz
Üdvözlí a pénzü
ügyi minisztér
fejezi ki a lét.
jövahagyása kö
Az ülést meg
a tagok verifik
a névsorolvasá
Demetrescu vez
nevében, Raul
minisztérium
szindikátusnal
ségének megvá
nek he az ir

A szindikát
Erdély 18 (ipt
mági szeszgyár
és Beszarabia

Erdély rész
1. Neuman
2. Báro Ne
3. Temesi
4. Szana Z

Megalakult a romániai szeszgyárak kényszerszindikátusa

A pénzügyminisztérium jóváhagyta a szindikátus alapszabályait

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. Majdnem kéthónapos előkészület után rendkívül nagy nehézségek leküzdésével 18-án végre Bukarestben megalakult a romániai szeszgyárak országos kényszerszindikátusa. Az alakuló ülést megelőzően az egyes csoportok részben már Bukarestbe jövetelük előtt értekezletet folytattak, úgy, hogy a szeszgyárosok a közgyűlésen teljes egyetértésben jelentek meg.

Augusztus 17-én szerdán a Banca Christovici tanácsstermében a szindikátus előkészítő bizottsága tartott értekezletet, melyen megszövegezték a szindikátus alapszabályait, illetve a már régebben kész szöveget összhangba hozták a pénzügyminisztérium legújabb kívánásaival. A módosítás során mindenekelőtt megállapodtak abban, hogy

a szindikátus alaptökeje egyelőre ötven millió legyen

és ebből az összegből is most csak 30 százalékot fizessenek be a részvényjegyzők azzal, hogy a hátralevő tételleket az őszi szeszszim után tartoznak letézni.

Belevették továbbá a szövegezés során az alapszabályokba, hogy

a szeszgyárosok kötelesek később megállapítandó biztosítékot letételeibe helyezni,

mely biztosíték a szesz forgalombahozatalának garanciájául fog szolgálni.

Az alapszabályokat még szerdán beterjesztették a pénzügyminisztériumban működő szeszbizottsághoz, amely már alig pár óra tanulmányozás után ahhoz hozzájárult és ahonnan csütörtök reggel a közgyűlés megnyitása előtt kapták vissza, hogy az még a közgyűléssel jóváhagyassák.

A közgyűlést délelőtt tíz órakor nyitotta meg Mavrocordatú herceg (Bukovina), mint elnök, akinek javaslatára a kongresszus elnöke egyhangulag Stoianovici bukaresti szeszgyárost választották meg. Stoianovici megnyitóbeszédében rámutatott azokra a nehézségekre, melyek a szindikátus megalakulásának útjába álltak, fejtegette a szindikátus célját és feladatát, melytől a szeszgyárak helyzetének javulását reméli. Ismertette a közgyűlés misszióját és kérte, válasszák meg a szeszszindikátus elnökét. A maga részéről

Bragadiru bukaresti sörgyárost ajánlja elnöknek

és szeretné, ha megválasztása egyhangú közfelkiáltással történne meg.

A jelenlevők melegen ünneplik Bragadirut, mint aki a szindikátus létrehozása körül a legtöbbet fáradozott. Megválasztása egyhangulag történt. Tekintve, hogy Bragadiru külföldön tartózkodik, a közgyűlés úgy határozott, hogy megválasztásáról táviratilag fogják értesíteni.

Stoianovici beszéde további során rámutatott arra, hogy a megválasztandó vezetőségnek 72 kerületi raktárt kell felállítani, a megválasztás tehát nem díszes polcot jelent, hanem munkát. Údvözlő a pénzügyminisztérium és földművelésügyi minisztérium kiküldöttjeit és köszönetét fejezi ki a két minisztériumnak az alapszabályok jóváhagyása körül tanúsított magatartása felett. Az ülést megnyitottak nyilvánítják és elrendeli a tagok verifikálását. Mintegy negyedórát tart a névsorolvasás és az igazolás, mely után Demetrescu vezérigazgató a pénzügyminisztérium nevében, Raul igazgató pedig a földművelésügyi minisztérium nevében ígér támogatást a szeszszindikátusnak. Attérnek a szindikátus vezetőségének megválasztására és a következők kerülnek be az igazgatóságába:

A szindikátus 26 tagból áll, akik közül Erdély 18 (ipari szeszgyárosok 12, mezőgazdasági szeszgyárosok 6), a regát 12, Bukovina 4 és Beszarábia 2 tagot választ.

Erdély részéről megválasztották:

1. Neumann Testvérek aradi szeszgyár
2. Bárány Neumann Károly
3. Temesi szeszgyár
4. Szana Zsigmond

5. Lederer és Kálmán
6. Farkas Mendel Szászrégen
7. Albina
8. Erdélyi szeszgyár Marosvásárhely
9. Erdős Zsigmond
10. Moskovics Ipartelepek Nagyvárad
11. Jónás Adolf
12. A Ludvig Fronius Nagyszében képviselőtében dr. Gresskovicz vezérigazgatót.

A mezőgazdasági szeszgyárak részéről:

1. Tischler Mór
2. Wertheimer Miksa, Kolozsvár
3. Dr. Rochsin
4. Halász Igoácz Barot
5. Kálmán Oszkár
6. Szőlősi Samu

Besarábia részéről:

1. Manoilo, Kisenev
2. Müller

Regát részéről:

1. Dem. Bragadiru
2. Soc. An. de Colentina
3. P. O. Vasalopol
4. Frank

5. Ed. de Burbure
6. A. L. Zissu
7. I. Josipovics
8. C. Popper
9. Goldhammer
10. Valceanu ezredes
11. Kühnberg

Bukovina:

1. I. Grigorcea
2. John Mavro-Cordata
3. Josef Visnicer
4. Richard Kell
5. Schaul Suhestoff

Ezzel a vezetőséget megválasztottak nyilvánította az elnök és kérte a tagokat, hogy délután 5 órakor újból gyülekezzenek az alapszabályok letárgyalására.

Egymást gyilkolják Egyiptomban az emberek egy korty ivóvizért

Az óriási szárazság miatt nagy vízhiány van a Nilus felsőfolyásánál

Kairó, augusztus 19. Egyiptomban, a Nilus felső folyásánál, a hó napok óta szárazság miatt óriási ivóvízhiány keletkezett, amely a lakosság között véres összeütközésekre vezetett. Az emberek szinte féltőrten a szomszagtól vinnak tusát egy-egy korty ivóvizért. A vizelosztó állomások körül az emberek között többször került már eddig is kéziusára a sor. Mana városában tegnap szabályszerű tüntetést pergett le az ivóvizért, mely alkalmával tizenhét bennszülettet megölték. A kormánynak nagyszámu rendőrséget kellett kivezényelni a rend helyreállítására.

Az újságírószervezet védekezni akar a lapbeszűntetések ellen

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 19. Az újságírószervezet tegnap foglalkozott az utóbbi időben Kolozsváron történt lapváltozásokkal. A sajtó nem tisztára ipari és üzleti vállalkozás, hanem a társadalmi életnek olyan produktuma, amely körül sok minden szempont mellett hangos szava kell, hogy legyen a lelkiismeretnek. E lelkiismeret pedig hallassa szavát befelé, a saját munkásai irányában is. Egy lapot megszüntetni és kitűnő tollú íróit máról-holnapra a keresetnélküliség pokoli gondjai elé állítani, ezt nem tudja menteni semmiféle politikai, vagy egyéb érv és indok. Azokról az újságírókról, akik az „Ujság” megszűnése révén ebbe a sivár helyzetbe jutottak, feltétlenül gondoskodniok kell a megszünt lap tulajdonosainak.

Remélünk kell, hogy az a tekintélyes magyar kisebbség sajtóvállalat, amely főntartója volt az „Ujság”-nak, módot fog találni arra, hogy a megszünt lapnak kenyér nélkül maradt munkatársait és munkásait méltó elhelyezéssel mentesítse a legnagyobb báltól, a kenyérgondoktól. Szeretnénk, ha az újságírók egyetemének ezt a súlyos problémáját azok oldanák meg, akik ezt a súlyos és áldatlan helyzetet felidéztek. A kisebbségi újságírószervezet egyébként a következő hivatalos közlést adta ki ebben az ügyben:

Az Erdélyi és Bánsági Népkisebbségi Újságíró Szervezet kolozsvári csoportja augusztus 18-án este taggyűlést tartott, melyen a csoport szinte teljes létszámban megjelent. A taggyűlés fájdalmas megdöbbenést fejezte ki az „Ujság” megszüntetése miatt, mikor ez a lap a magyar tizezer példányszámával és a közönség előtti rokonszenvével, a helyi kiadói tevékenység mellett, a fejlődőképesség minden feltételével rendelkezett. A csoport sajnálattal állapítja meg, hogy a lap megszüntetésében érvényesült lépitő tendencia tulajdonképpen nem egyéb, mint az értelmiségi foglalkozásban le-

vők között a munkanélküliség mesterkét növelése. Epen azért az újságírószervezet a saját szakfoglalkozásbeli érdekeit legnyilvánosabban veszélyeztetve látván, az előállott helyzet további fejleményeivel szemben a legélesebb figyelésre és a legbehatóbb érdeklődésre határozta el magát.

A munkanélküliségben maradt, vagy azzal fenyegetett kartársakat teljes felkészültséggel biztosítja minden támogatásáról. Kész arra is, hogy az érdekeit kiadóvállalatoknak segítségére legyen a lépitő tendenciák kiküszöbölésében és a népkisebbségi sajtókoncentráció olyan értelmű megvalósításában, mely ne a munkanélküliséget szaporítsa, hanem ellenkezőleg: a munkások fokozott igénybevételével járjon. Az újságírószervezet az ügyben való folytonos készenlétre és a megfelelő intézkedések gyors keresztülvételére állandó bizottságot alakított, melyet ellátott a szükséges felhatalmazásokkal. Együttal a helyzet további alakuláshoz képest a szervezet azt is elhatározta, hogy nagyobb horderejű döntések érdekében a taggyűlést ismét összehívja. A szervezet még kimondotta, hogy ennek a kommunikációjának a közlésére minden olyan lapot fölker, amelynek munkatársai a szervezet kötelekében vannak.

Követség korai vénség

Elhízás elleni szer a párisi Jodillon golyócska. Kis adag gátolja a hájasodást. Nagyobb adagok lefogást idéznek elő. — Főszékiúdesi hely:

Dr. Biró gyógyszerész, Cluj.
Egy doboz ára 150 lej.

Hirdessen az Új Keletben

nál

linand 8.

Előrajzolt, kez-

nyagokat stb. stb.

csóbban
berliner hárászt
kézimunka árut
készlet tart.

vagy revolver-
elentőssé, sőt iro-
nosz és fölöttébb

ok a felháboro-
ráboru utáni eme-
nek szimbóluma,
század infernó-
nak, óceánrepülő
istennők, valuta-
pornokok, fascista
ánok egy jól ki-
tudja, hogy mit
a tudatlanságát
tudatlanság eme
Salamon László

kából,
két

Bándy Mihály
sire nem kapott

szében szépen fel-
tté az előkészü-
és ezelőtt egy
násán amerikai-
zállt ki a petro-
ly.
arok fogadták.
jtani.
Még mindig ott
mindig ugyan-
ték a jólöltözött
ogással hallgatta

hogy elment,
ületett: Mária.
és a gyermek
a község egyik
öt őt esztendő-
ki nem tudja
ejtette, hiszen

árosról-városra)
arozott és ame-
yermekének fel-
zes erdélyi be-
bheti sziszifuszi
ermekének nyo-
Szenes Mária
lánról. Aradon
de innen isme-
Mihály, akinek
kent, végül is
l egy termény-

Bándy Mihály
tált leányával
élbeússe a tör-
a cselédsorból
együtt hajóra
Z. E.

zek
erepben Lois
Kee
onopol Dorian

Lengyel Menyhért megtiltotta Fedák Sárinak, hogy darabjaiban fellépjen

A világhírű szerző nem kapja meg rendesen tantiérjeit

Budapest, augusztus 19. Színházi körökben nagy szenzációt keltett az a hír, hogy Lengyel Menyhért, az Antónia és Seybold szerzője levelet írt ügyvédje útján Fedák Sárinak és ebben a levélben egészen szokatlan módon megtiltja két nagyszerű darabja hősnőjének, hogy darabjai főszerepében ezután fellépjen.

A feltűnés, amelyet ez a levél mindenfelé keltett, ahová csak híre kiszivárgott, annál nagyobb és annál érthetlenebb, mert ugy az Antónia, mint a Seybold sikere szorosan összeforrott Fedák Sári személyével és a két darab sorozatos sikerei főként Fedák Sári szereplésének voltak köszönhetőek.

A szóbanforgó levelet Lengyel Menyhért ügyvédje: dr. Palágyi Róbert írta Fedák Sárinak és annak szövege a következő:

Nagyságos Asszonyom!
Mélyen tisztelt Művésznök!

Lengyel Menyhért ur megbízásából van szerencsém Nagyságodhoz azt a tiszteletteljes kérelmet intézni, méltóztatnék a jövőben Lengyel Menyhért ur szerzeményeinek akár magyar vidéken, akár külföldön — ideértve tehát Amerikát is — tartandó előadásától szívesen eltekinteni. Úgyfelem sem magyar nyelven, sem idegen nyelven leendő előadás céljából nem adhat engedélyt az „Antónia”, „Seybold” stb. című darabok előadására, mert igen fájdalmas tapasztalata szerint ezen előadások után következetesen nem kapott tiszteletdíjat.

A mai viszonyok között — amikor köztudomásu, hogy a magyar vidéken és a külföldön tartott turnéelőadások csak akkor biztosítják a szerzők számára a tantiém befolyását, ha a turné lelke — jelen esetben mélyen tisztelt művésznök — hathatósan gondoskodik arról, hogy a szerző a maga tiszteletdíjához jusson — úgyfelem nincsen abban a helyzetben, hogy a szerzőt tiszteletdíjnak illetően elhanyagolása mellett műveinek nyilvános előadását nagyságod számára engedélyezhesse.

Abban a reményben, hogy mélyen tisztelt Művésznök úgyfelemnek ezt a nyilatkozatát minden személyes él és célzat nélkül fogja szívesen tudomásul venni, vagyok, stb. Dr. Palágyi

Eddig Lengyel Menyhért ügyvédjének a levele. Erre válaszul az Antónia és a Seybold ünnepelt főszereplője Palágyi Róbert ügyvédnek a következő levelet írta:

Igen tisztelt Ügyvéd Ur!

Becses levelét megkaptam és miután kellek kicsodálkoztam magamat rajta, a következőkben vagyok bátor válaszolni:

Lengyel Menyhért urnak módja lesz megtagadni számomra darabjainak előadási jogát, ha én azt tőle a jövőben, mint igazgató vagy turnévezető kérem fogom. De nem hiszem, hogy erre sor fog kerülni.

Lengyel Menyhért urnak ellenben sem módja,

sem joga, sem illetékesége nincs arra, hogy engem, a színésznőt, művészetem gyakorlásában akadályozzon, hogy megszabja mit játszom, vagy mit ne játszom.

A jövőben is azt fogom játszani, ami nekem tetszik és amiben az illető igazgatóval, akinek társulatnál, vagy színházában fellépek, meg egyezem.

A darabok megszerzése — még a Lengyel Menyhért darabjaié is! — ezeknek a vállalkozóknak a dolga, valamint az ő kötelességük

a tiszteletdíj fizetése is. Nekem, a színésznőnek, sem közöm, sem befolyásom az ő cselekvéseikre vagy mulasztásaikra. Ha pedig Lengyel Menyhért ur közvetve, vagy közvetlenül a színészi szabadságomban korlátozni akarna, lesz módom erkölcsi és anyagi káromért őt felelősségre vonni.

Tisztelettel
Fedák Sári

Művészi körökben osztatlanul nagy érdeklődéssel tekint mindenki a fejlemények elé várja, hogy Lengyel Menyhért milyen módon fogja majd megkísérelni, hogy ügyvédje útján Fedák Sárihoz intézett levelében érvényt szerezzen.

Jorga felé orientálódik a romániai diákság

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Cuvantul” legújabb számban örömmel regisztrálja, hogy a manastirea-neami országos diák-kongresszus, majd az olteni diákok Ramnicul-Valceaban megtartott kongresszusa után új era, új irányzat veszi kezdetét a romániai diákmozgalmakban. A lap szerint a kongresszusok a rendbontások meddő korszakának végét jelentik: a diákság a pozitív nemzet-kulturális alkotó munka terére lépett. Az olteni diákság példáját rövidesen követni fogják a többi diákcentrumokban is.

A jött-ment kereskedők ellen

Igy mindenekelőtt is elhatározták, hogy a falvakban propaganda-előadásokat tartanak, népkönyvtárakat rendeznek be, mozi és színielőadásokat fognak rendeztetni. A vallási propaganda mellett különös figyelmet fog szentelni a diákság a gazdasági kérdéseknek. A parasztság gazdasági problémái hosszú vitát provokáltak a kongresszusokon, ahol a felszólalók megállapították, hogy mindenféle jött-ment kereskedők megfosztják a parasztokat javaiktól és naivságukban becsapják őket. Elhatározták tehát, hogy kiemelik a parasztságot ezeknek a közvetítőknél a kezéből, sőt: kimondták, hogy a szövetséget át kell alakítani a szövetkezeteket propagáló ligákká, mert csak a szövetkezetek menthetik meg a falusi lakosságot.

Egyetemet Craiovanak

Egy diák felszólalásában egyetemet kért Craiova városa számára. Megállapították ugyanis,

hogy az összes országrészek közül csupán a régi királyságnak van egyetlen egyeteme Bukarestben. A craiovai egyetemre szükség van már csak azért is, hogy a bukaresti főiskolák túlszűfoltóságának végét vessenek. Előbb természetesen egy kereskedelmi akadémia és gazdasági intézet volnának sürgősek. Megállapították a diákok végül azt, hogy a politikát szimulálni kell a diákszervezetekből, mert a politikai orientációk csak bajt okoztak a diákságnak. A kongresszus odakonkludált, hogy a szerencsétlen politizálás volt az oka annak, hogy a diákság követeléseinek nagyrésze nem ment teljesebbébe.

Jorgához orientálódik a diákság

Egy feltűnő momentum történt még az olteni kongresszuson, amely magára vonta az általános figyelmet: A kongresszus hódoló táviratot küldött Nicolae Jorga professzornak, aki meleg választáviratban köszönte meg a diákság figyelmét. A táviratváltás különösen azért keltett feltűnést, mert attól az időponttól kezdve, midőn Jorga kifejezetten Cuza ellen foglalt állást, a diákság teljesen elfordult a valenii professzortól, akit a diákság részéről heves támadások értek. A „Cuvantul” szerint az a távirat a diákság első lépése a Jorgához való közeledés felé, amely azért történik, mert a diákság Jorgában látja az egyetlen teljesen erkölcsös embert, aki intranzigens maradt és nem mondott le olyan dolgokról, amelyek a diákság előtt általános szimpátiának örvendenek.

A „Lupta” szőnyegcsempészéssel vádolja Goga volt belügyminiszteri

A lap szerint Goga Octavian egyik családtagja 1000 kiló vámolatlan perzsa-szőnyegeket hozott az országba

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még az Averescu-kormány utolsó napjai alatt egy pythiai rejtelmességgel megszövegezett hír látott napvilágot a bukaresti „Lupta” című lapban. A hír szerint a

konstancai kikötőbe egy hölgy érkezett, aki közeli hozzátartozója a kormány egyik marhás tagjának. A hölgy igen sok értékes perzsa-szőnyeggel megrakodva érkezett haza keleti utazásáról és elkerülte a konstancai kikötő vámhivatalát. Minthogy abban az időben Goga belügyminiszter családjának egy hozzátartozója tért éven vissza palesztinai és egyiptomi utjáról, a róvárosban élénken kommentálták a hírt, bár a belügyminiszter szigorú sajtókontrollja hallgatásra kényszerítette a lapokat.

Most azután a „Lupta”, amely az ismeretes 13 millió lej ügyében is a legszélesebb kampányt vezetett volt Goga Octavian ellen, ismét felszólal a vámolatlan szőnyegek históriáját, amelyet mi az érdekesége kedvéért a legnagyobb fentartással reprodukálunk. A bukaresti lap „Miniszteri csempészes” főcíme és „Goga szőnyegei” alcím alatt többek között a következőket írja:

Nem vámolják el a szőnyegeket

„Néhány nappal az Averescu-rezsimnek a kormányról való elűzése előtt, Goga volt miniszter egy családtagja szállt ki Konstancában a Konstantinápolyból jövő „Romania” nevű hajóból és olyan utijárást szállított partra, amely valóságos elképesztette a tengerészeket, a vámtisztviselőket és az utasokat egyaránt. Nem kevesebb, mint 56 csomagot és 4 nagy koffert hozott magával ez a személyiség. A csomagok a kikötő vámhivatala előtt raktározódtak, hogy azután egy félóra múlva —

Második olcsó alkalmi vásárunkat

augusztus 8-tól 20-ig

nagyszerű májusi olcsó vásárunk mintájára ismét megrendezzük és az összes nyári árúinkat a legolcsóbbra leszállított árra elárusítjuk!

HELLER & MOLNÁR

divatnagytárháza, Cluj-Kolozsvár Cal. R. Ferdinand 15.

Siffon batiszt	Lei 31.—	delének	„ 42.—
Színes fehérnemű batiszt ..	„ 35.—	la mosott Liliom-vásznak ..	„ 48.—
Fehérnemű vászon	„ 35.—	Cöper, férfifehérneműnek ..	„ 46.—
Mintás mosó marocének ..	„ 36.—	Színes, sima grenadinok ..	„ 46.—
Legújabb bordűrös mosó-		115 cm.	„ 46.—

1 öltönyre való 3 méter gypju férfi szövet, 140 cm. széles	Lei 720.—
la double nyári flaneltakarók	„ 450.—
Szövet ágygarnitúra, 2. ágyterítő és 1 abrosz	„ 1250.—

500.— Leien felüli vásáriásokról 1/4 dzt. szalvétát ajándékba adunk!

Vidéki rendeléseket utánvétellel azonnal szállítunk!

aris,
atokkal
ykvöctne
zített elő
i szovjeth
alamint né

a

A

(Dupapes
sitójától.) A
mas utasítás
letében műk
örző hivatal
a vidéki vár
ügyminiszteri
vezetője irán
és községek
közik. A biz
ságra jutott
keltett. Kül
okozott nyu
zia híre és u
razziákat vez

szüksége
tást adn
razzia

hanem azok
gukat, vagy
jogukat igaz

A razzia

tént. A dete
északmagyar
aljaújhelyt,
helységet, ah
tek, sok hely
be egyeseket

A felsőbb

erősen zsidó
például dr.

mazó és dete
főszolgabírói
lyes és közis
akik 25—30

Pénteken
körül a
éppen

A hazai
az imaház u
csendörök és

csak azt mo
zenőt-husz p
haza akartak
után minde

kijáratokat
tattak volna

Ezután a
kordonnal és
amíg nem ig
a zsidóság

m, a színésznőnek, az ő cselekvéseikre Lengyel Menyretlenül a színészi arna, lesz módomban őt felelősségre

Tisztelettel Fedák Sári

nul nagy érdeklőfejlémények elé s ért milyen módon gy ügyvédje utján velében érvényt

Diákság

özül csupán a régi egyeteme Bukarest-szükség van már esti főiskolák tul-Előbb természet-eémia és gazdasági Megállapították a politikát száműzni mert a politikai ak a diákságnak, t, hogy a szerenka annak, hogy a része nem ment

átalódik a diákság

örtént még az olmagára vonta az esszus hódoló tága professzornak, a köszönte meg a váltás különösen attól az időpontezetten Cuza ellen sen elfordult a diákság részéről Duvantul" szerint épése a Jorgához ért történik, mert egyetlen teljesen igéns maradt és káról, amelyek a áának örvendenek.

zéssel iszteri

ilan perzsa-

gy érkezett, aki ny egyik marháns értékes perzsa-szö-haza keleti uta-cai kikötő vám-az időben Goga gy hozzatartozója s egyiptomi utjá-amentálták a hirt, ra sajtókontrollja ppokat.

amely az ismerek s a legszélesebb Octavian ellen, n szönyegeek his-érdekessége kedl-reprodukálunk. esempészés" főcim att többek között

el a szönyegeket

rescu-rezimnek a tt, Goga volt mi-ki Konstancában "Romania" nevű szállított partra, a tengerészeket, tasokat gyarant. omagot és 4 nagy a személyiség. A atala előtt rektá- félóra mulva

volna — vjei szállítsák el A tengerészek, akik néhány csomag szélét, a csomagokban drága Jogszerint és tényle-szt el kellett volna vá-ek behozataláról szóló tör-

ez közelálló személyiség azon-selekedett. Lerakta a csomagokat előtt, mintha csak azt mondta merjete hozzányulni! — majd városba. A vámiszvizselők, akik itak a szönyegek érkezéséről, nem ányulni a csomagokhoz. A tengeré fedélzetéről figyelték a parton le-

armadik internacionálé újabb lázadást készített elő Marokkóban

A »Matin« okmányokkal leplezi le a manővert

Paris, augusztus 19. A »Matin« szenzációs cikket közöl — és cikkét levél- és okmány-atokkal támasztja alá — a párisi szovjetkövetség katonai attaséjának és a berlini szovjet-tykövctnek jelentéseiről, melyekből kiderül, hogy a harmadik internacionálé újabb lázadást zített elő Marokkóban, a spanyol-francia uralom ellen. Az okmányok szerint a párisi és ber-i szovjetkövetség rengeteg fegyvert, löszert, gépfegyvert és pénzt küldött a riffkabiloknak, alamint német tisztekből toborzott hadvezetőséget.

Négyszáz állítólagos idegen miatt a magyar rendőrség hajóvadászlatot rendezett a zsidók ellen

A szerencsi razzia általános felháborodást keltett Magyarországon

(Budapest, augusztus 19. Az Uj Kelet tudó-sítójától.) A magyar belügyminisztérium bizal-mas utasítására a budapesti főkapitányság épü-letében működő ugynevezett idegeneket ellen-örző hivatal két hét óta monstre-razziákat tart a vidéki városokban. A razziákat maga a bel-ügyminisztérium idegenellenörző osztályának vezetője irányítja mindazokban a városokban és köz-égekben, ahol ez kívánatosnak mutat-kozik. A bizalmas rendelet azonban nyilvános-ságra jutott és mindenütt nagy konsternációt keltett. Különösen a zsidó lakosság körében okozott nyugtalanságot az országos jellegű razi-a hirt és ugy a belügyminisztérium, mint a razziákat vezető rendőrfőtanácsos

szükségnek látták határozott utasi-tást adni a detektiveknek, hogy a razzia nem a zsidók ellen irányul,

hanem azok ellen, akik magyar állampolgársá-gukat, vagy Magyarországon való tartózkodási jogukat igazolni nem tudják.

A razzia mindenütt rajtaütésszerűen tör-tént. A detektivek sorra járták különösen az északmagyarországi városokat. Miskolcot, Sátoraljanjhelet, Szerencset, Tokajt és több más helységet, ahol váratlan uccai razziákat rendez-tek, sok helyütt pedig sürgős idézéssel rendeltek be egyeseket a rendőrségre.

A felsőbb utasítás ellenére a razziáknak erősen zsidóellenes jellegük volt. Szerencsen például dr. Kiss Árkád budapesti rendőrfogalm-zó és detektivei szabályszerűtlen idézéssel a főszolgabírói hivatalba rendelt olyan tekinté-lyes és közismert szerencsi zsidó polgárokat, akik 25—30 éve a városban laktak.

Pénteken este csendőrkordon vette körül a szerencsi zsinagógát, ahol éppen az istentiszteletet tartották.

A hazaiyevkövet nem engedték eltávozni az imaház udvaráról és a kérdezősködésekre a csendőrök és a detektivek nem válaszoltak, csak azt mondták, hogy mindenki várjon. Tiz-enöt-husz percig tartóztatták fel azokat, akik haza akartak menni az istentisztelet után, az-után minden megokolás nélkül otthagyták a kijáratokat és anélkül, hogy valakit legigazol-tattak volna, eltávoztak.

Ezután a kisebb imaházat kerítették körül kordonnal és senkit sem engedtek haza addig, amíg nem igazolta magát. Péntek este lévén, a zsidóság nagyrésznél semmiféle igazolók-

játszó komédiát. Az összes csomagokat ellen-örizetlenül hagyták, míg ugyanekkor az utasok kis kézipodgyaszt is aprólékosan felülvizsgálták.

„Felsőbb utasítás“

A vámiszvizselők, akik maguk is fel volt-ak háborodva azon, hogy több mint ezer kiló-gram luxusáru minden formalitás nélkül kerül át a vámhivatalon akkor, amikor a legkisebb visszaélést 10.000 lejes büntetésekkel torolják meg, jelentést tettek a vámfőnöknek. Itt azon-ban azt a felvilágosítást kapták, hogy a cso-magok felsőbb rendeletre kerültek el a vám-hivatalra...

Mindazt, amit itt leirtunk — fejezi be cikkét a „Lupta“ — könnyen ellenörizheti a kormány. A lap végül szigorú és pártatlan vizsgálatot kér a szönyegügyben.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsi-dóság napilapja. Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Marton Ernő. Az Uj Kelet církéinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szombat
Szidra: Éke
5687. Ab 22.
1927. aug. 20.

A XV. cionista világhonkongresszus napirendje

A cionista világszervezet exekutívája most tette közzé a tizenötödik, Bazelben megtartandó kongress-zus napirendjét. A kongresszus kedden, augusztus harmincadikán kezdődik és pénteken, szeptember kilencedikén ér véget. A tanácskozás programja a következő:

Első gyűlés: Kedden, augusztus harmincadi-kán, este nyolc órakor.

1. Chaim Weizmann, a cionista világszervezet elnöke megnyitja a kongresszust.
2. Nachum Szokolov, a cionista executive el-nöke megnyitó beszédet tart.
3. Üdvözlések felolvasása.
4. Megválasztják a kongresszus elnökségét.
5. Dr. Martin Buber emlékbeszédet tart Achad Haam fölött.

Éjjel fél 11 órakor a permanens-bizottság ala-kuló ülést tart.

Második gyűlés: Szerdán, augusztus 31-én, délelőtt fél 10 órától délután fél két óráig.

6. S. Gronemann ügyvéd, a kongresszusi tör-vényszék elnöke jelentést tesz a kongresszusi vá-lasztásokról.
7. Dr. Chaim Weizmann és Nachum Szokolov jelentést tesznek az exekutive munkájáról és a jövő politikájáról.
8. Általános vita.

Harmadik gyűlés. Szerdán, augusztus 31-én, délután három órától fél 7 óráig.

9. Emlékezés az utolsó kongresszusi periódus alatt elhunyt cionisták tiszteletére.
10. Az általános vita folytatása.

A következő üléseken a permanensbizottság javaslatokat terjeszt a kongresszus elé a követ-kező bizottságok megalakítására: politikai, kolonizációs, költségvetési, szerkezeti, nevelésügyi, bevándorlási, pénzügyi, s övegező bizottságok.

Csütörtökön fél 11-ker nagy ünnepség az első kongresszus emlékére. Délután a politikai bizottság referátumát előadja Kish ezredes, dr. M. D. Eder, dr. B. Jacobson. A kolonizációs bizottságét: Josef Sprinzak, S. Kaplansky, a költségvetési bizottságét Rosenbluth, a nevelésügyiét dr. J. Lourie, a be-vándorló bizottságét dr. H. Piel, a pénzügyi bi-zottságét a pénzügyi és gazdasági tanács tagjai. Az általános vitát pénteken, szeptember másodikán folytatják és bezárlják. Szombaton tárgyalják az új executive választására vonatkozó permanens-bizottsági javaslatokat. A további üléseken dr. A. Kuppin az építés alapelveiről, Ussischkin és Hantke a Keren Kajemet és Keren Hajjeszód földadairól tart előadást.

A további ülések során a többi bizottságok ter-jesztik be jelentéseiket. Szeptember kilencedikén délután háromtól hét óráig tartó ülésen megválaszt-ják az akcióskomitét, a becsületbírószágot, a kongresszusi bíróságot és ügyészt és végül a revízorokat.

— Államelionos izgatás vádját emelték Marcus István volt nagyváradi rendőr-prefektus ellen. Nagyváradról jelentik: A még mindig melatni szerető Nagyvárad tegnap este a magyar színházban bucsuztatta a Magyarországra távozó Bura Károly cigányprimást. A bucsuszerélyen Marcus István volt rendőrprefektus is beszédet mondott, amelyben azt fejtegette, hogy a zene internacionális jellegű és a nemzeteket fájra és

Prima tűzifát
legjutányosabban házhoz szállit **FISCHER**
fatelepe, Cluj, Piata Gării No 2.
Telefon 1330 Telefon 1300

Zongorák
Tekintettel arra, hogy világmárkás zongorákat, um. Bösendorfer, Wirth stb. első Schilling-gel fedeztem, e hónapban a következő szállit-mány érkezik, igen olcsó árban árusítom.
Részletre is!
Gebrüder Stingl zongora sürgösen eladó.
Rosenberg,
zongorarakatár,
Cluj, Calea Victoriei 5.

* Szülők figyelmébe! Vasárnap d. e. 11 órakor ne feledkezzünk meg az Opera-Mozgó gyer-mekmatinéjéről, amelyen olyan mulatságos és szórakoztató filmeket játszanak, hogy gyermekeknek ennél kellemesebb időtöltést senki nem nyújthat. Jegyek 5—15 lej.

Gyermekhintőpor, krém, szappan Höfer aláírással

nemzetiségre való tekintet nélkül egyesíti. Utána Kocsán János, a magyar párt nagyváradi tagozatának elnöke beszélt, majd Hortiné, Csigi Ella és Ócskai Mihály szerepeltek a programon. Ma délelőtt azonban Burulescu rendőrprefektus intézkedésére, a rendőrség elé citálták az összes szereplőket, ahol közölték velük, hogy államellenes tüntetés miatt több városi tisztviselő feljelentést tett ellenük. A feljelentés szerint Kocsán beszédében az állam ellen izgatott, Csigi Ella pedig olyan toaletben jelent meg a színpadon, amely piros, fehér és zöld színekből volt összeállítva. Kihallgatásuk után letartóztatták és Kolozsvárra szállították őket a Honvéd-utcai katonai fogházba. Itt azonban valamennyiüket szabadlábra helyezték.

* Biztosítsuk életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél. Képviselést az ország minden helyiségében.

— A budapesti vasipari sztrájk ügyében hétfőn dönt a munkások nagy bizalmi-testülete. Budapestről jelentik: A budapesti vasipari munkások sztrájkja, a tárgyalások ellenére, most sem érkezett el megnyugtató megoldáshoz. A Vass miniszter által vezetett tárgyalások tegnap eredménytelenül végeztek, mivel a munkaadók a béremelésről ismét tudni sem akarnak. Ma reggel a munkások teljes számában megjelentek a gyárakban, azonban a munkát nagyrészt abbahagyták. A Ganz-vagongyárban, az Egyesült Izzólámpagyárban és Csepelen, a munkásság fele újból felvette a sztrájkot. Vass miniszter a megszakadt sztrájk-tárgyalásokról kijelentette, hogy a helyzet alakulása a munkásság állásfoglalásától függ. A sztrájk sorsáról végső főn hétfőn dönt a munkások nagy bizalmi-testülete.

Madame Dubarry az Opera-Mozgóban

* A Nőegylet vasárnapi táncos kerti-ünnepélye. Minden előkészület megtörtént arra, hogy az Izraelita Nőegylet 21-én, vasárnap délután 5 órakor kezdődő táncos kertiünnepélye a legzavartalanabb siker jegyében végződjék. A Neuberger Zsigmondné elnöknő vezetése alatt álló lelkes rendezőbizottság figyelme nemcsak arra terjedt ki, hogy a Nőegylet Calea Victoriei 85. sz. helyiségei, udvar és kertje külső szépségükben szolgáljon a közönség meglepetésére, hanem elsősorban gondoskodott a lényeges biztonságáról. Nyolc óráig a gyermekek foglalkoztatni művészi bábjáték, paprikajancsi és mesedélután mellett, este pedig nagyszertű zene, tánc, szabadszínpad, szépségverseny és sok más meglepetés fog a közönség rendelkezésére állani. Külön szenzáció lesz a *lacikonyha*, mely nagyszertű vacsorát fog szolgáltatni. *Belépti díj nincs.*

— Grozavescuné eladta emlékiratait százezer dollárért. A szomorú sorsot ért tenoristának hitvesgyilkos özvegye, amíg egyfelől a művész családjával pereskedik a hagyaték felett, másrészt emlékiratainak kiadása útján gyümölcsözőteti a szenzációs ügyben való szereplését. Eladta emlékiratait százezer dollárért egy amerikai kiadónak. Ugyáltszik azonban, ez az ügy sem fog simán lefolyni. Egy lipseai német kiadó vállalat ugyanis hivatkozással arra, hogy Grozavescunéval már előbb szerződést kötött, igényt jelentett be az emlékiratok közlésére és feljelentéssel fenyegetőzik az esetre, ha Grozavescuné emlékiratait az amerikai kiadónak adná át.

Ha Ön operáció nélkül akar megszabadulni aranyeres panaszaitól, HAEMORSAN-t akkor használjon

— Levette magát a második emeletéről egy kolozsvári rajzoló művész. E cím alatt tegnapi számunkban megírtuk Traila Szabinné esetét. A férj személyére vonatkozólag azonban ma teljesen megbízható oldalról olyan információkat szereztünk, amelyek Traila Szabin személyét egészen más megvilágításban mutatják. Traila Szabin tisztos és közbecsületben álló bányász családjának sarja, aki Bécsben majdnem elvégezte az egyetemet, de mielőtt diplomát szerezhetett volna, be kellett vonulnia és a háborúban egy gránától származó sebesülése miatt abba kellett hagynia tanulmányait. A kataszteri hivatalban kapott állást, amelynek derekasan megfelelt. Általában becsülete méltó, korrekt és jószívú embernek ismerik. Arról is informálnak bennünket, hogy Traila Szabinné, mielőtt levette magát az emeletéről, senki nem bántalmazta.

— A Keren Hajjeszód kongresszusi jelentése. Százhetvenegy oldalra terjedő, statisztikai oszlopokkal, számokkal és adatokkal teli könyvben számol be a Keren Hajjeszód a tizenötödik kongresszusnak 1925 július 6-án történt működéséről. Ez idő alatt helyezték át a Keren Hajjeszód főhadját Londonból Jeruzsálembe és ekkor kellett a 14-ik cionista kongresszus határozatai értelmében megállapodást teremtenie a Keren Hajjeszód és Keren Kajemet között, meg kellett teremtenie a tanácsát alakítania és meg kellett teremtenie a központi propaganda-szervet. A Keren Hajjeszód vezetősége eléget tett ezeknek a követelményeknek és jelentheti, hogy az alap a világ minden olyan országában, ahol zsidók élnek, élénk és több helyütt eredményes propaganda munkát végez. Algírban és Adenben és Mezopotámiában, Indiában és Kínában, Tibériában, Neuseelandban és Ausztráliában, mindenütt, ahová a zsidó népet történeti sorsa széjjelszórta, eljut a Keren Hajjeszód hívó és figyelmeztető szava: zsidók, tudjátok, mi a kötelességtek Erec Jisráéllal szemben és ama zsidók iránt, akik verejtékes munkájukkal visszaadják az országot az új Hivatásnak. A jelentés 142-ik oldalán olvassuk, hogy a befolyó összegeket milyen célokra használták föl: jelzőlogóknak, a Szólé-Bónóra, egyetemi alapra, bevándorló barakkok építésére, iskolákra, munkás-alapra és sok más újjáépítési célra. A szépen kiállított könyvet, amely büszkesége lehetne bármely londoni vagy berlini nyomdának, Jeruzsálemben állította elő a Hamad-fisz nyomdavállalat.

— Kémeket fogott a tighinai sziguranca. Bukarestből jelentik: A tighinai sziguranca négy gyanús embert a hadbírósg elé tereltek kemekedés miatt. Köztük van Selemet község jegyzője is. A jegyző szállítás közben egy észrevétlen pillanatban beugrott egy kútbá és azonnal megfulladt.

Madame Dubarry az Opera-Mozgóban

* Búzásd-gyógyfürdőn augusztus 20-tól kezdődőleg a proba-, fürdő-, gyógy- és zenedijakból 50 százalék, az éttermi árakból pedig 20 százalékos árengedményt nyújt az Igazgatóság. Baia-Bicsad, júd Satnar.

— Eljegyzés. Zodik Jolánka Turda, Sámuel Samu Zabola-Ferestruu jegyese. (Minden külön értesítés helyett.)

— Gantz Izsák (Vajdakamarás) eljegyezte Pollák Rezsikét Frátáron.

— Simonovits Izsák Sighetul-Marmaticiről eljegyezte Zimlichmann Boruskát Avas-Ujvárosról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Házasság. Abel Bianka és Moricz Zoltán Cluj, ezután hívják meg rokonaikat és jóbarátjaikat folyó hó 23-án, kedden délután négy órakor a Str. Gen. Berthelot (Ötvös-ut) 25. szám alatt tartandó egybekelési ünnepélyükre.

— Gidáli Kálmán és Boskovics Sándor erdélyi hangverseny-turnéja. Két tehetséges, fiatal művész, Boskovics Sándor és Gidáli Kálmán ma reggel indultak el erdélyi hangverseny-turnéjukra. Ma este Szamosújváron tartják első estélyüket, mely iránt a közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik. Ugy Boskovics Sándor, mint Gidáli Kálmán már több hangverseny keretében mutatkozott be nagy tetőzés mellett a kolozsvári közönségnek. A két fiatal ember erdélyi turnájukon Dás, Beszterea, Zilah, Nagyenyed és Szászrégen városokat fogják felkeresni. Műsorukon Franck Caesar, Beethoven, Chopin, Bartók és Dohnányi legszebb opuszai szerepelnek.

* A Cluj Pályaválasztási Tanácsadó útján néhány autómechanikus, elektrotechnikus, műszerész, nyomdász, asztalos és kereskedő-tanonc azonnal elhelyezést nyerhet. Az érdeklőt szülők és gyermekek berezár fel sűrűsöen irodának Strada Paris 36. alatt. (Hivatalos idő vasárnap délelőtt 8-10 és szerdán délután 3-6.)

— Dr. Schönberger Menasse-alapítvány. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Központi Végrehajtó Bizottságának éveken át lelkes és munkás tagja volt a mindenki által szeretett és tisztelt Dr. Schönberger Menasse. Elhervadtatlan érdemeiért a szervezet olyképp óhajt megfélemlen áldozni emlékének, hogy felkéri az elhunyt barátait, kollégáit, klienseit és tisztelőit, örökítsék meg emlékét a legméltóbban azzal, hogy egy alapítvány létesítéséhez hozzájárulnak. Ezen alapítvány az árva gyerekek nevelését fogja szolgálni és így Dr. Schönberger Menassenak halála után is része lesz abban, hogy elhagyott gyermekeket a társadalom és a produktív

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és ODE

FOKOR ÉS MESSŐZM KIZÁRÓLAG A FELTUNY

PERLE DE PARIS

JOCKEY CLUB

FLEUR D'ELITE

ETOILE DE FRANCE

EAU DE COLOGNE ÉS ILLATZIER

HASZNÁLATÁNA USZAN LEHET

dület számára neveljenek. Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó, mely több mint 2000 árváról gondoskodik, műhelyeket és otthonokat tart fenn, ezután hívja fel a nagy közönséget az alapítványhoz az szives hozzájárulására. Az adományok iródnak címére (Str. Paris 36) küldendők. Minden összegre hiáplilag nyugtázunk. Erdélyi Zsidó Árvagondozó Központi iroda.

— Drágakőhamisító bandát leplezett le a budapesti rendőrség. Budapestről jelentik: Nagyszabású drágakőhamisító bandát leplezett le a budapesti rendőrség. Három ékszerkereskedőt, névszerint Kornitzer Adolfot, Kornitzer Imrét és

Madame Dubarry az Opera-Mozgóban

Frischter Józsefet tegnap előállították a főkapitány-ságon, akiket azzal gyanúsítanak, hogy briliánsokat és különböző drágaköveket hamisítanak meg és mint valódiakat adják el a közönségnek. A beidéztet kereskedők egyelőre tagadják a rájuk rótt eslekményt, miért is a károsultakat szembeállítás végett szintén beidézték. A rendőrség abban a reményben van, hogy ma sikerül leleplezni a hamisítókat.

— Négy száz vagon kukoricát osztanak ki az inséges erdélyi lakosságnak. Bukarestből jelentik: A szárazság által inségsébe jutott vidékek lakosainak ellátását intéző bizottság megállapította, hogy az erdélyiek számára szánt 180 vagon tengeri kevés és ezért azt jelentékeny mértékben felcmelelik. Az egész ország részére 660 vagon osztanak ki, ebből Máramarosmegye 53, Torda-Kolozs, Hunyad és Fehérmegye egyenkint 90 és Szatmármegye 14 vagonot kap. A többi kukoricát Beszarábia és a Regát között osztják meg. A felosztást bizottságok intézik, amelyeknek tagjai a vármegyei prefektus, a pénzügyigazgató, a mezőgazdasági tanácsos, valamint a szövetszervek és a népbankok képviselői.

* Egy kurtizán kivégzése. Flég, ha megemlítjük, hogy a francia forradalom Dubarry asszonytól nyerte nevét, aki 1789-től hivatalos szeretője volt XV. Lajos királynak, elfoglalta az elhunyt Pompadour márkíné helyét Madame Dubarry egy-modesztinából lett kokottá, majd Dubarry gróf feleségévé, hogy azután Lajos király oldalára lépjen, óriási befolyást nyerve az udvar felett. A guillotinen végezte, mert a forradalom kitörése után Robespierre kivégeztette. A film, amelyet az Opera-Mozgóban ma bemutatnak, a mai Dubarryról szól, aki gyorsan csinálta a legkarrierjét és munkásnőből királynévá lett. Jellemző romantikus erővel készült ez a film. Hétfő estig látható az Opera-Mozgóban.

Zsák és ponyva

eladás és kölcsönzés.
Kárpitos kellékek, zsinégek,
kertiernyők, szalmazsákok
Boskovics József, Cluj
Str. Regina Maria 15. Telefon 910

K
A pé

(Cluj-Ko-
sitójától.) H
bizonytalans
végre kiadta
deletét az u
lyes alkalma
szükség volt
az országban
törvény nem
lönösen sok
tetben, hog
lyekre nem
kötelezettség
amely tegna
a vonatkozó

Fény

továbbra is
mint kisipar
gisztert veze
kell fizetni
együtt fogja
összegben m

ha csak rec

A leg
kezdő műk
hét végén a
az importván
mint ismeret
alá a bizotts
a jövőben is
Gheorghiu,
lésével.

Az álla
lesz nagyo
jelentik: A
igazgatóságán
általános álla
Az eddig öss
keztetni, hog
budget összege

Csak ha
megrendel
gyarak. Az
leg a belföld
a magyar és
len meglepe
műveknek a
kedőkkel, h
tásra fogad
körlevél, ap
vasgyarak is
a szomszédok
mértékben v
kal előre má
Romániában
moly vasgyár

Egyesült
Telzalogba

Devizák

Zürich ...
Newyork ...
London ...
Páris ...
Milano ...
Prága ...
Budapest ...
Belgrád ...
Bukarest ...
Vársó ...
Bécs ...
Berlin ...

Száz lej

Közgazdaság

A pénzügyminiszter magyarázó rendeletet adott ki a forgalmi adóról

(Cluj-Kolozsvár, aug. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Három és fél hónapon keresztül tartó bizonytalanság után a pénzügyminisztérium végre kiadta az első részletes tájékoztató rendeletét az új forgalmi és luxusadótvörvény helyes alkalmazásáról. Erre a rendeletre már égető szükség volt, mert ahány pénzügyi hatóság van az országban, annyiféleképpen interpretálták a törvény nem eléggé világos intézkedéseit. Különösen sok zavar keletkezett abban a tekintetben, hogy melyek azok a kategóriák, amelyekre nem vonatkozik a forgalmi adó-fizetési kötelezettség. A pénzügyminiszteri rendelet, amely tegnap érkezett meg Kolozsvárra, ebben a vonatkozásban a következőket tartalmazza:

Fényképészek és cinkografusok

továbbra is fizetni tartoznak forgalmi adót, de mint kisiparosok, nem kötelesek a speciális regisztrert vezetni. Ebben az évben a tavalyi adót kell fizetniük, a jövőben pedig a rendes adóval együtt fogják a forgalmi adójukat is pauszáltságban megállapítani.

Gyógyszerészek,

ha csak receptek elkészítésével foglalkoznak,

nem fizetnek forgalmi adót. Azok a gyógyszerészek azonban, akiknek laboratóriumuk van és gyógyszerészeti, vagy kozmetikai specialitásokat állítanak elő, készítményeik után forgalmi adót kötelesek fizetni.

Ékszerészek, aranyművesek,

valamint mindazon iparosok, akik ékszerek vagy egyéb nemesfém tárgyak előállításával foglalkoznak, forgalmi és luxusadót kötelesek fizetni.

Nyílt üzlettel nem rendelkező iparosok, akik készárukat nem hoznak forgalomba és új munkát csak megrendelésre és a megrendelő anyagából állítanak elő, nem fizetnek forgalmi adót.

A rendelet a továbbiakban kimondja, hogy orvosi műszerek után, bármilyen anyagból készültek, nem kell forgalmi adót fizetni. Javításoknál nem a javított tárgy, hanem a javítás értékének 20 százaléka után kell a forgalmi adót fizetni.

A rendelet végül a registru special vezetőre tartalmaz praktikus utasításokat, amelyeket az összes pénzügyi szervek rövidesen meg fognak kapni.

A legfőbb vámbizottság újra megkezdte működését. Bukarestből jelentik: A jövő hét végén a legfőbb vámbizottság ismét megkezdte az importvám-tarifá revíziós munkálatait. Ezideig, mint ismeretes, több mint 400 tételt vett revízió alá a bizottság a tarifa első részéből. A bizottság a jövőben is a pénzügyminisztériumban fog ülésezni Gheorghiu, a Banca Nationala igazgatójának elnökségével.

Az állami jövő évi költségvetése nem lesz nagyobb az idei budgetnél. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium számfelvetési vezérigazgatóságánál már javában tolnak az 1928. évi általános állami költségvetés előkészítő munkálatait. Az eddig összegyűjtött adatokból arra lehet következtetni, hogy a végösszeg nem fogja a jelenlegi budget összegét meghaladni.

Csak hathónapi szállításra fogadnak el megrendeléseket a cseh és magyar vasgyárak. Az erdélyi vasiparban, ahol tudvalevőleg a belföldi produktumokon kívül különösen a magyar és a cseh áruk dominálnak, kellemetlen meglepetést keltett a nagy magyar vasműveknek az a körlevele, amely közli a kereskedőkkel, hogy ezután csak hathónapi szállításra fogadnak el megrendeléseket. Ez a körlevél, amelyhez hasonló már egyes cseh vasgyárak is szétküldték, azt jelenti, hogy a szomszédos államok vasipara olyan nagy mértékben van foglalkoztatva, hogy hónapokkal előre már el van látva megrendelésekkel. Romániában tulajdonképpen csak egy olyan komoly vasgyár van, amely a belföldi szükséglet

fedezésénél számba jöhet, a Resica. Ez a hatalmas belföldi üzem azonban egyedül nem képes a szükségletet fedezni már csak azért sem, mert állandóan foglalkoztatva van speciális megbízásokkal az állam részéről is, aminek következtében nem fekdühet rá teljes produktivitásával a konzumanyagok gyártására. Lemezáruban elég produktív volna, de egyéb vasárunk előállításában eltekintve a minőségtől is, megközelítőleg sem tudja kielégíteni a belföldi piac szükségleteit. A cseh és magyar késedelmes szállításoknak egyik súlyos hátrányát képezi még az is, hogy a lengyel vasművek a magas vasuti tarifa miatt nem gravitálhatnak az erdélyi piac felé. A vasuti tarifa a lengyel határtól a távol eső Erdélybe való szállítást, mintegy 10 százalékkal drágítja meg és ezért a lengyel vasművek kénytelenek megelégedni a bukovinai és beszarábai piacokkal.

Októberben droguista kongresszus lesz Brassóban. A bukaresti droguisták egyesülete az erdélyi és bánági engros és detail droguistákkal együttesen országos kongresszus egybehívását határozta el Brassóba. Ezen a kongresszuson, amelyet októberben tartanak meg, fognak állást foglalni a droguisták az 1926-os közegészségügyi törvénnyel szemben, valamint a készülőben lévő taxa ellen tiltakozásukat fogják leszögezni.

1.500.000 leit keresek közszükségleti cikkek előállítására gyáram üzemének kibővítésére. „Prima biztosíték”

Tőzsde

A lej árfolyamának visszaesése miatt a piac kissé megszilárdult.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Frága	Newyork
		nyitás	zárlat						
Zürich	3150—3160	—	—	491 ³ / ₄	3145	11022	13682	65045	1928
Newyork	163—163 ¹ / ₂	51875	51862	2551	162	57175	70970	3375	—
London	792—794	2521 ¹ / ₄	252137	12402	792	2779 ¹ / ₂	345012	16402	48612
Páris	640—650	2033 ¹ / ₄	2033 ¹ / ₄	—	639	2240	2782	132325	392
Milano	890—900	2828	2827 ¹ / ₂	139	892	3117 ¹ / ₂	3868	18412	545 ¹ / ₂
Frága	482—484	1539	1539	—	485	1694	2103	—	296 ³ / ₈
Budapest	2860—2870	9055	9055	—	2880	—	12407	590 ¹ / ₄	—
Belgrád	—	913	913	—	293	1006	1248 ³ / ₄	5938	175
Bukarest	—	319	319 ¹ / ₂	1570	—	351	43750	2080	62 ¹ / ₄
Varsó	—	58	58	—	1845	6390	79 ¹ / ₄	37712	—
Bécs	2300—2310	7307 ¹ / ₂	7307 ¹ / ₂	—	2300	8052 ¹ / ₂	—	47555	—
Berlin	3880—3890	12336	12340	—	3880	13602	16877	802 ¹ / ₂	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 319¹/₂, Páris 1575, Budapest 351, Bécs 43750, Frága 2080.

Comunitatea Isr. Orth. Aut. din Cluj

No 375—1927

Pályázatot hirdetünk

rendes és óradijas tanerőkre a cluji aut. orth. izr. hitközségi négyosztályu fiu-középiskolában előadandó összes tárgyakra nézve az 1927—28. tanévre.

Pályázhatnak nemzetiségre való tekintet nélkül olyanok, akik a megfelelő autorizációval bírnak.

Pályázatok beküldendő a cluji aut. orth. izr. hitközség Titkári Hivatalához (Str. Dubalarilor 1.) augusztus 27-ig. Közelebbi feltételek a díjazás stb. tekintetében ugyanott tudhatók meg.

Cluj, 1927. aug. 10-én.

A Középiskolai Bizottság

Pályázat.

A nadlaki izr. hitközség keres elemi iskolája részére okleveles tanítónőt. Feltételek az elnökségnél Nadlac, jud. Arad.

Pályázat.

A rovinei (pecskai) izr. hitközség az ünnepek alkalmára előimádkozót keres.

Költségek csak a próbaimádkozásra meghívottaknak térítettek meg.

Rovine, jud. Arad.

Éliás Izidor
hitk. elnök

Kimutatás

a „Marpe Lanefes” Egylet működésének 1927. év július hóról. Kiosztott 850 ebéd, 207 liter tej, 14 liter bor. — reggeli és vacsora. **Bevételek:** 850 ebéd (a 50.—) lei 42,500.—. Tagdíjakból lei 16,991.—. Betegek hozzájárulása 2250.—. Templomi és egyéb hozzájárulások lei 280.—. Ebédek megváltása lei 1674.—. Adományok lei 700.—. Tartalékalapból (e havi tulkiadás) —.—. Összesen lei 64,395.—. **Kiadások:** Kiosztott ebédek értéke lei 42,500.—. Ételhordásért 4102.—. Igazg. költs. 4000.—. Jutalékokra 3499.—. Konyhai kiadások és főzés 3316.—. Tejszámla városi betegeknél lei 1045.—. Segélyek városi betegeknél 4392.—. Egyenleg lei 1541.—. Összesen lei 64,395.—. **Mózes Elek**, titkár. **Neumann Mórné**, elnök.

Alapított 1874.

Reich B. Károly Fiai

Kötél- és kendergyárosok
Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.
Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tilott és gerebenezett kenderek Gazdasági kötélárúk

Géphajtó kötelek
Malomhevederek
Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák
stb.

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-
ajándéku. 10 zsidótár-
gyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szent-földön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólsz. — Palesztinai utmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

Heine: Bacharachi rabbi (75 lei helyett) 55
Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére)(75 helyett) 55
Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lei helyett)..... 50

Az olcsó könyvescsoport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lej és portóköltség.

Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! Berkovicsné vendéglője.

Oradea, Zöldfa-utca (Str. Nicolai Iorga) 19. Izletes konyha. Kerthelyiség.

Jó házból leányt 1927/28 iskolai évre felvesz teljes ellátásba Klein Gusztáv, Sibiu, Strada Saguna 31.

Zsidó urilány lakást kaphat zongorahasználattal, esetleg zongora-órákkal is a belvárosban. — Cim a kiadóhivatalban.

Kiadó központban 5x20 méteres, raktárnak alkalmas száraz pinchelyiség. Ugyanott kiadó 1 szoba. Cim a kiadóban. 3011

Jóforgalmu üzlethelyiség Széchenyi-téren kiadó. Ertekezni Eleknél, Sulutiu (Viz-u.) 8.

T. Hölgyek!

Modern bubi transformációk, Postiche frizetek felelősség mellett a legolcsóbban és legelkiesmeretesebben nálam szerezhetők be Tartós villanyos ondulálás, amelynek tartósságáért 6-7 hónapig felelek. Párisból kintitette hajfestészeti téren. Minden színben, fejsmerhetetlenül, Párisi hennével, csak MUSSA Gyulánál kapható, Str. Memorandului 10. Estélyi és színes parókák kölcsönzése.

Ort. izr. okleveles tanító-nál tanulók elhelyezést nyerhetnek. Vallásos nevelés, kitünő élelmzés, correpetálás. Cim: Kálmán tanító, Timisoara, IV. Pacsirta-utca 33. 3022

Fraulein-t keresek 3 gyermekem mellé. Gyermeket szerető, németül beszélő, intelligens zsidóvallásu reflektáns küldje ajánlatát Hirsch és Schwartz céghez, Tordára. 3021

Izr. hivatalnok özvegye házvezetőnői állást keres. „Csak vidékre” jeligére.

Deutsche erzieherin wird gesucht für den 1 September, die gleichzeitig Elementar und Bürgerklassen unterrichtet, Offerte nebst gehaltsansprüche sind an Dux & Rosmann, Ielod, Jud. Someș zu richten. 3023

Perzsa szövegek rovan sziksege? akkor írjon a következő címre: **Schulhof Emilné „ORIENT” Szövegművészeti Iskola ORADEA-M RE**, Str. Episc. Ciorgara No 14 mely már évek óta a legtekintesebb gyűjtemény és selyem perzák, svéd-francia szövet gobelének, elsőrangú angol gyűjtemény és selyem fonalak, szőnyegtervek, szövegművészek, legelőn ősebb beszédszói forrása. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A belvárosban lakó intelligens zsidó családnál egy vagy két kis iskoláslány vagy fiú, esetleg hivatalnoknő teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Bevárosban szépen burtozott, különbejáratoszobához lakótársat keresek. Cim a kiadóban.

Két iskolás gyerek teljes ellátást kaphat zsidó családnál, Kis-u. 9 szám.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel**, Strada Ratiu (v. Kötö-u.) 3. Telefon 831.

Keresek a belvárosban szoba-konyháslakást szept. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jeligén.

Mosóda jóforgalmu helyen, mely 20 év óta fennáll, családi okok miatt sürgősen hasznóberbe adó. Bővebbet: Ickovics Ignác, Petroseni. 3027

Iskolásgyermeknek teljes ellátással és zongorahasználattal, izr. családnál felvétetnek. Leveleket „Kertes lakás” jeligére a kiadóba.

Eredeti Wattermann

Ideal töltő-toll

arany tollal. Azonnali rendeléskor

lei 800.

Vidékre postán utánvétellel szállítja

LEPAGE, Cluj

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

- Az olcsó könyvesoportba tartoznak:
- Szabó Imre: Zsidó Almanachja (1927)
  - Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
  - Dosztojevszkij: A főnquisitor, regény
  - Perutz: 9 és 9
  - Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
  - Blicher Clausen: Heine Inga, regény
  - Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
  - Schopenhauer: A szerelem metafizikája
  - Zoltán Sándor: Örvény, dráma
  - Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat a a — portóköltésén kívül — **százhusz lej.** Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

Olcsó zsidótárgy könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90—
M. Brod: Socialismus in Zion	32—
„ In Kampf um das Judentum	32—
Bialik: Gedichte I/II	125—
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung	170—
Der XII. Zionistischen Kongress	25—
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	150—
Herzl: Philosophische Erzählungen	130—
Herzl: Das Neue Ghetto	125—
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	125—
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk	140—
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	90—
Karpeles: Geschichte der Jüdischen Literatur I—II (320 lap)	600—
Koigen: Der moralische Gott	90—
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	50—
Moses Mendelsohn: Jerusalem	90—
Miwchar Haschira haivrit (Antologia)	180—
Nordau: Zion-Schriften	170—
Perez: Drei Dramen	90—
Zlocisti: Moses Hess, Leimb.	150—
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leimb.	150—
I. u. I. Tharand: Der Schalten d. Kreuze geb.	90—
Jüd. Theater I—II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	125—
gebund.	150—

Kaphatók: az UJ KELET könyvosztályában

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Az új bérlet. A színház mély tisztelettel kéri mindazokat, akik még nem bérleltek, de szándékukban van bérelni, sziveskedjenek óhajukat szombat estig személyesen, vagy telefon útján bejelenteni a titkári irodának. Technikai és adminisztrációs okok miatt t. i. szombaton este le kell zárni a bérletkötéseket. Nem győzzük elégszer hangsúlyozni, hogy a jövő évi bérletrendszer úgy van megcsinálva, hogy a közönség kényelme és gazdasági szempontjai a legmesszebbmenő módon vannak figyelembe véve: Egy-egy bérlő egész évad folyamán csak 40 előadásra van lekötve s a bérletárak sokkal olcsóbbak, mint a napi jegyek árai. A mai nehézhézi pénzügyi viszonyok között nem jelentéktelen az a megtakarítás, amit ez az árkedvezmény jelent.

Német színház mutatja be Balzac ismeretlen vigjátékát. Párisban nemrég egy rendkívül érdekes irodalmi felfedezés történt. Balzacnak „Asszonyok csatája” című, eddig még ismeretlen vigjátékára akadtak, amely nemsokára színpadon is színre fog kerülni. Érdekes azonban, hogy Balzac színpadi művének bemutató előadása nem francia, hanem német színpadon lesz. **Mackauer** Walter dr. német költő ugyanis lefordította a darabot, amelyet a frankfurti „Schauspielhaus” intendánsa elfogadott előadásra és így Balzac darabja Frankfurtban fogja megérni a bemutató előadását.

Mindenütt kaphatók:

és **HERMILIS** dupla malátávilágos **URSUS-EXTRA**

kolozsvári sörkülönlegességek!

URSUS-CZELL sörfőzde, Kolozsvár (Monostor)

Hornyolt és hódfarkú cserepet

legjutányosabb árban prompt szállítással ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt. Cluj, Piața Unirii 20

Szovátán

a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az idei szezon szeptember hó végéig tart.

uril panzióban

már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon árak.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

Szerkesztőhivatal és r Cluj-Kolozsvár L. Pop (Brassai-Telefon szerk. és kiad 9-77 25. N. Sz. — Egyes szám a városron és vidék Bakarestben is

1927 augusztus

Az

A mai nap kisebbségek államból több letében ülnek vitassák az et kívül bonyolult Nem lesz idő ismertetni fog dolatának kialakuló ors a közös szervez

Az önrend jogok nagy je cemberében V hogy ezen e nak Európán így Wilson é hittek is ezek az új térképé másik államfé észrevenni, h gondolatának talanságokat is, hogy Euró vannak keverti államok néptömegek, toznak és hog elv legjöhíszet szüntetni a nemzeti kiseb lett részesiten zeti léthez va sziv tendenciá

Ennek az tek annak id klauzulái, am a Népszövetsé rült azonban, ennek a felad ségi tanács es a kisebbségi nács tagjainak (gondoljunk o berlainnak a nácsülése alk ellenes kijeler a kisebbségek kül, hogy a meglettek vo érdekelt kisl ződéseibe ugy zülakat) állan lyeak szuverén minden uton kerülni.

Ez a fol aggasztó for érdekelt tény nak a kisebb tént, hogy greszusa be problémával, lyeak a román ég helyzetén indították a l tárgyalását Association levöleg tekin rendelkezik, a kisebbségi tekintetén. Mindezen jelentőséggel érezték magu kezükbe vesz